Д О К Л А Д

ЗА КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ И ОЦЕНКА НА ЗДРАВНИЯ РИСК ЗА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД ПРЕЗ 2022 г.

август, 2023 г.

1. Анализ на здравното състояние на населението в Благоевградска област

1.1. Демографски показатели

По данни от текущата демографска статистика, население на страната в края на 2022 г. е **6 447 710 души** а на област Благоевград - **288 161 души,** което представлява **4.5%** от населението на страната и поставя областта на 6-то място по относителен дял на населението. В сравнение с предходната година населението на страната намалява със **77 611 души (1.1%), а на областта - с 2 055 души, или с 0.7%[1].**

Запазва се тенденцията за намаляване на населението в областта в последните три години, характерна и за страната (**виж. Табл.1 и Фиг.1.).**

Табл.1 Население на област Благоевград към 31.12. – (за тригодишен период)

Год.	Население в областта - общо	мъже	Отн.дял	жени	Отн. дял	В градо-вете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
2020	301138	146369	48.61	154769	51.39	181513	60.28	119625	39.72
2021	298251	144852	48.56	153399	51.43	180448	60.50	117 803	39.49
2022	288161	139761	48,50	148400	51,49	172440	59,84	115721	40,15

Мъжете са 139 761 (48.5%), а жените - 148 400 (51.5%), или на 1 000 мъже се падат 1 062 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 53 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на областта.

В края на 2022 г. лицата на 65 и повече навършени години са 62 167, или 21.6% от населението на областта.

Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 24.7%, а на мъжете - 18.2%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

Към 31.12.2022 г. **децата до 15 години в област Благоевград са 41 985, или 14.6% от общия брой на населението.**

31.12.2022 г. **общият коефициент на възрастова зависимост[2] в област Благоевград е 56.6%,** или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст. Коефициентът в градовете е 56.4%, а в селата - 56.8%.

[1] За всички сравнения с предходната година е използвано ревизирано население към 31.12.2021 г., което е изчислено като към броя на населението от Преброяването към 07.09.2021 г. са добавени данните за естественото и механично движение на населението до 31.12.2021 година

[2] Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата **средна възраст,** която достига до **44.3 години в края на 2022 година.** Средната възраст на населението в градовете е 43.8 години, а в селата - 44.9 години.

Променя се броя и относителния дял на населението в **под, във и над трудоспособна възраст.** Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени[3] при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2022 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 61 години и 10 месеца за жените и 64 години и 5 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2022 г. е 172 318 души, или 59.8% от населението на областта , като мъжете са 90 050, а жените – 82 268.

Към края на 2022 г. над трудоспособна възраст са 70 844 души, или 24.6%, а под трудоспособна възраст – 44 999 души, или 15.6% от населението на областта.

Към 31.12.2022 г. в градовете живеят 172 440 души, или 59.8%, а в селата – 115 721 души, или 40.2% от населението на областта (*виж.Талб.1. и Табл.2.)*

Към края на 2022 г. населените места в област Благоевград са 274, от които 13 са градове и 261 - села.

Табл.1.Население на област Благоевград по общини към 31.12.2022 година

Общини	Общо	Мъже	Жени	В градовете	В селата
Област Благоевград	**288161**	**139761**	**148400**	**172440**	**115721**
Банско	12772	6152	6620	11781	991
Белица	9030	4430	4600	2959	6071
Благоевград	68996	32977	36019	62524	6472
Гоце Делчев	29010	14016	14994	17726	11284
Гърмен	14771	7310	7461	-	14771
Кресна	4380	2187	2193	2897	1483
Петрич	46918	22832	24086	26093	20825
Разлог	18615	9003	9612	11097	7518
Сандански	35266	16909	18357	24009	11257
Сатовча	13111	6471	6640	-	13111
Симитли	12873	6414	6459	6218	6655
Струмяни	4477	2192	2285	-	4477
Хаджидимово	8571	4280	4291	2347	6224
Якоруда	9371	4588	4783	4789	4582

[3] Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

Табл.2. Възрастова структура на населението в Област Благоевград

Години	Възрастови групи						
	Общо	0-17	% от общия брой	18-59	% от общия брой	60+	% от общия брой
Общо							
2022	288162	50792	17,62	153077	53,12	84292	29,25
2021	298251	53 002	17,77	136074	54,67	82175	27,55
2020	301138	53145	17,64	165607	54,99	82386	27,35
В градовете							
2022	172440	31138	18,05	92009	53,35	49293	28,58
2021	180448	33099	18,34	99600	55,19	47749	26,46
2020	181513	33000	18,18	100905	55,59	47608	26,22
В селата							
2022	115721	19653	16,98	61071	52,77	34997	30,24
2021	117803	19903	16,89	63474	53,88	34426	29,22
2020	119625	20145	16,84	64697	54,08	34783	29,07

В областта има осем населени места без население. В 71, или 25.9% от населените места, живеят от 1 до 49 души включително. Тринадесет от селата в областта са с население под пет души. 23.9% от населението на областта е концентрирано в община Благоевград. Населението на областния град Благоевград към 31.12.2022 г, е 62 524 души.

Село Брезница в община Гоце Делчев продължава да бъде най-голямото село в областта с население - 3 326 души.

Раждаемост

През 2022 г. в област Благоевград са регистрирани 2 418 родени деца, като от тях 2 409 **(99.6%) са живородени.** В сравнение с предходната година броят на живородените намалява със 186 деца, или със 7.2% ***(Виж Фиг.1.)***

Коефициентът на обща раждаемост[4] в област Благоевград през 2022 г. е 8.3‰, а през предходните 2021 и 2020 г. е бил съответно 8.7 и 8.8‰.

Броят на живородените момчета (1228) е с 47 по-голям от този на живородените момичета (1181). В градовете и селата живородени са съответно 1 516 и 893 деца, а коефициентът на раждаемост е 8.8‰ в градовете и 7.7‰ в селата.

Област Благоевград е с раждаемост по-ниска от средната за страната (8.8‰).

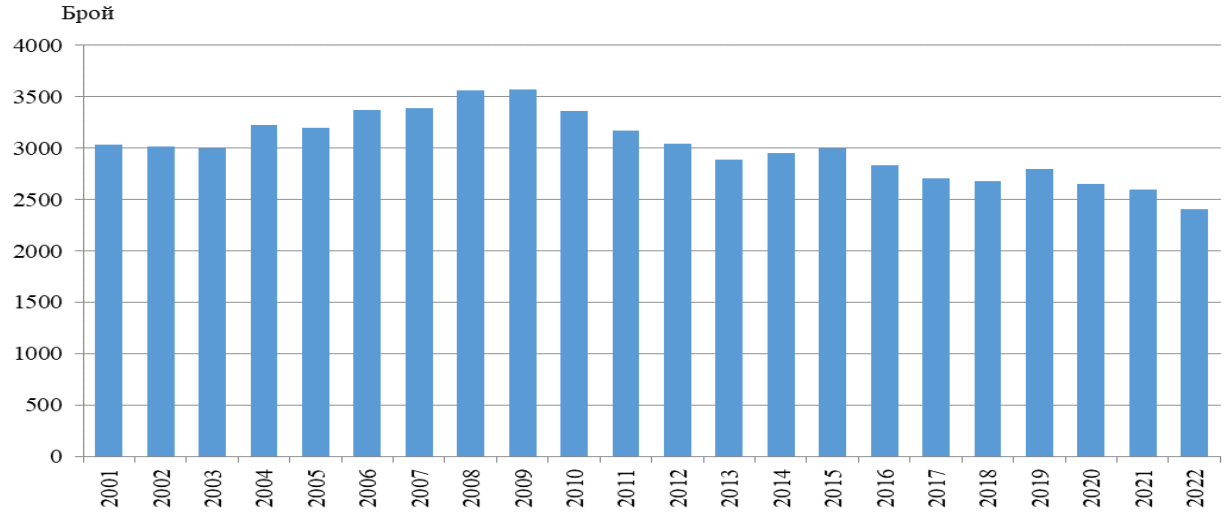
[4] Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината

Тоталният коефициент на плодовитост[5] е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. **През 2022 г. средният брой живородени деца от една жена в област Благоевград е 1.63,** а през предходната година е бил 1.62.

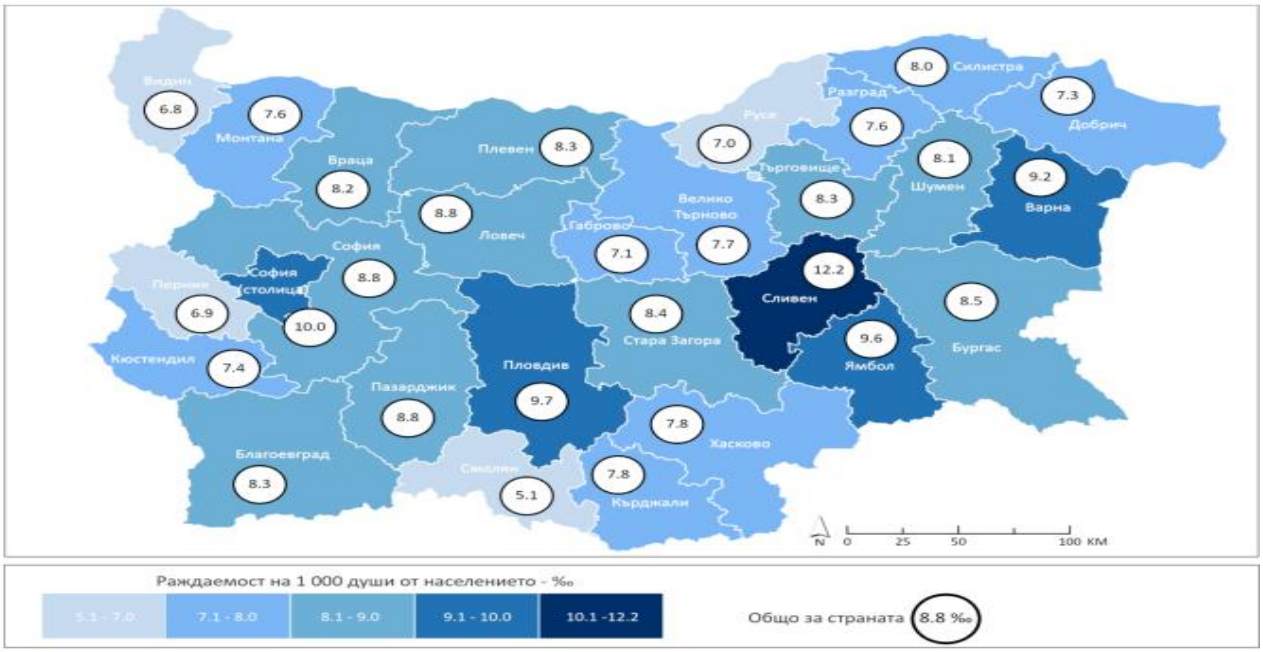
През 2022 г. средната възраст на жените при раждане на първо дете в областта нараства в сравнение с 2021 г. с 0.1 г. и достига 27.4 години.

Броят на живородените извънбрачни деца в област Благоевград е 1 217, или 50.5% от всички раждания. Относителният дял на извънбрачните живородени деца в градовете (53.0%) е по-висок, отколкото в селата (46.2%).

Фиг. 1. Живородени деца в област Благоевград през периода 2001 - 2022 година

Фиг.2. Коефициент на раждаемост по области през 2022 г.

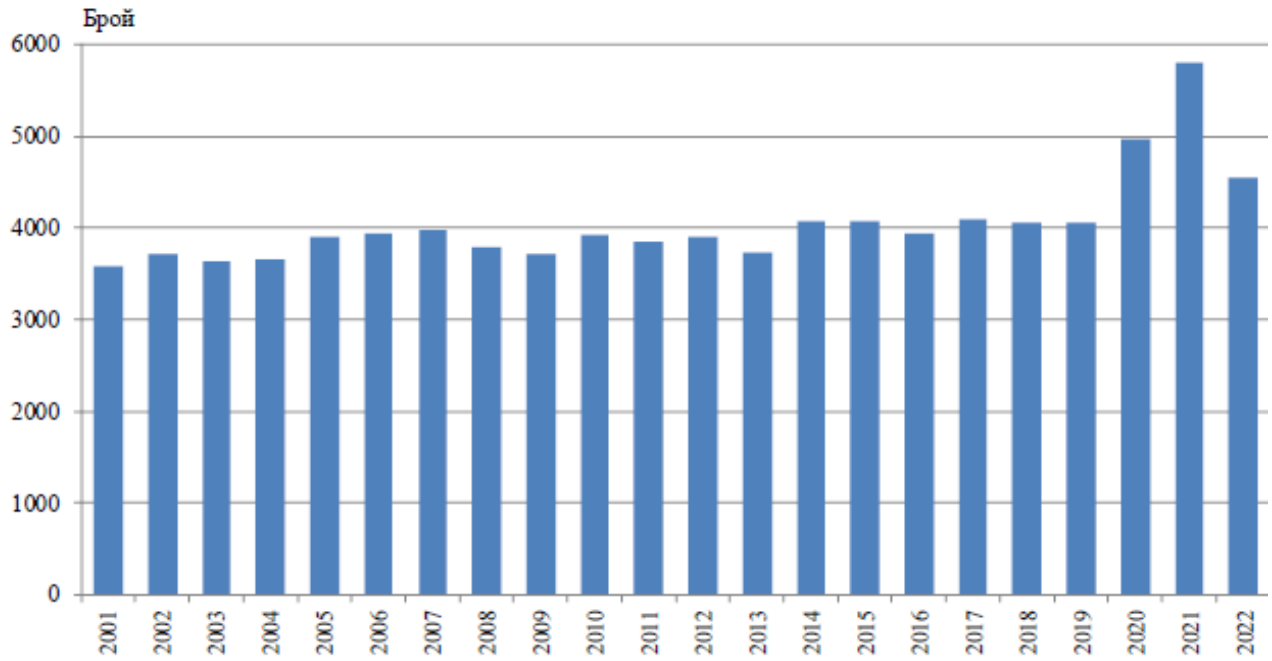

[5] Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзрастовата плодовитост през отчетната година

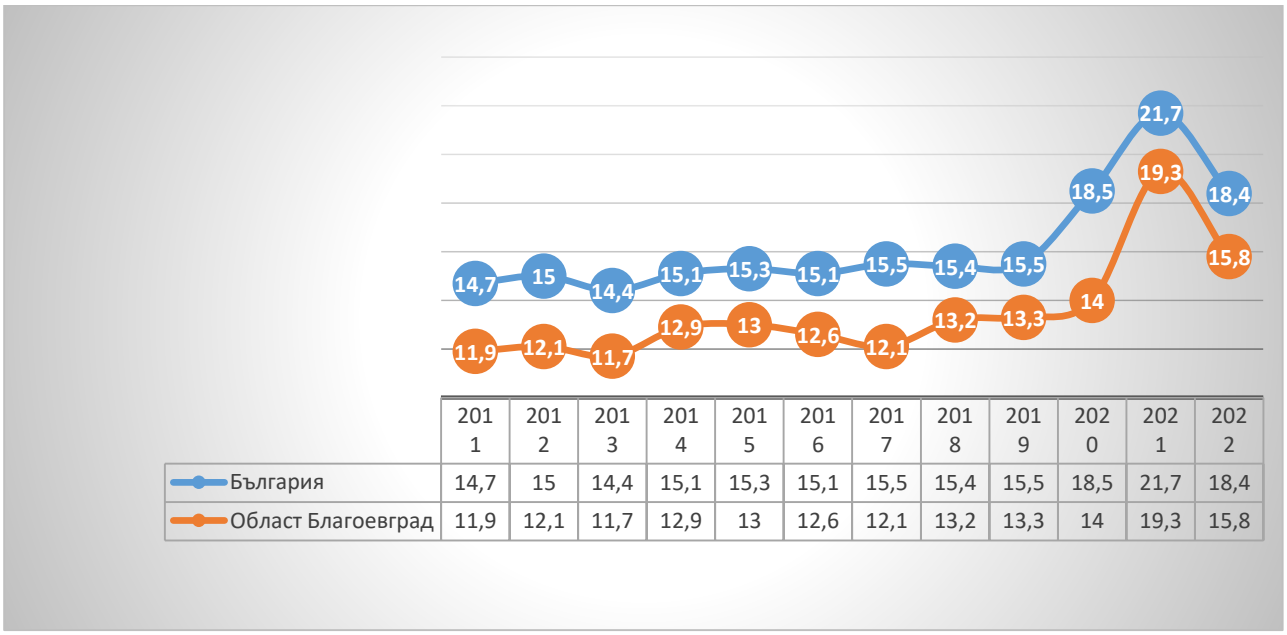
Смъртност

Броят на умрелите лица в област Благоевград през 2022 г. е 4 559, а коефициентът на обща смъртност[6] - 15.8‰, при **18.4‰** общо за страната**. Коефициентът на общата смъртност намалява** спрямо 2021 година, когато броя на умрелите е **5796 - 19.3‰.**

Фиг. 3. Умрели в област Благоевград през периода 2001 - 2022 година

фиг. 4 Обща смъртност в област Благоевград и страната (на 1000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
България	14,7	15	14,4	15,1	15,3	15,1	15,5	15,4	15,5	18,5	21,7	18,4
Област Благоевград	11,9	12,1	11,7	12,9	13	12,6	12,1	13,2	13,3	14	19,3	15,8

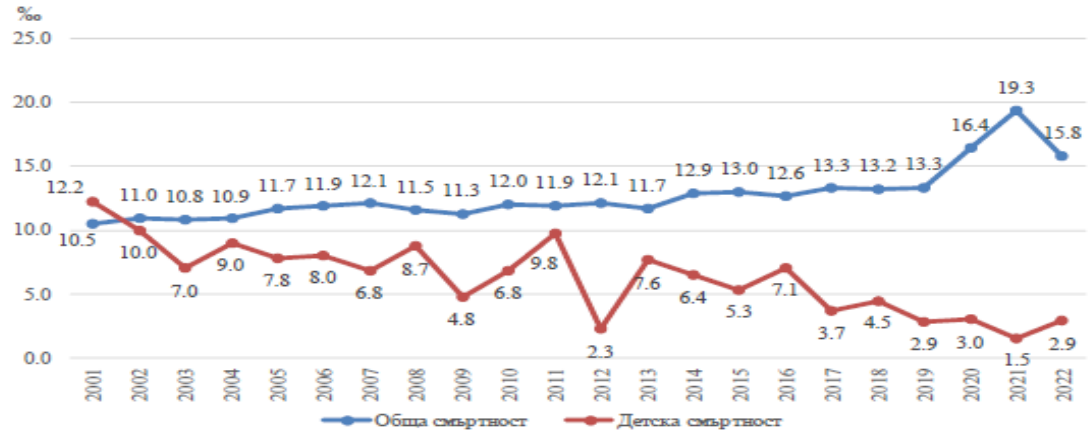
[6] Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението

Смъртността сред мъжете (17.6‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (14.0‰). През 2022 г. на 1 000 жени умират 1 183 мъже. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (17.7‰), отколкото в градовете (14.5‰).

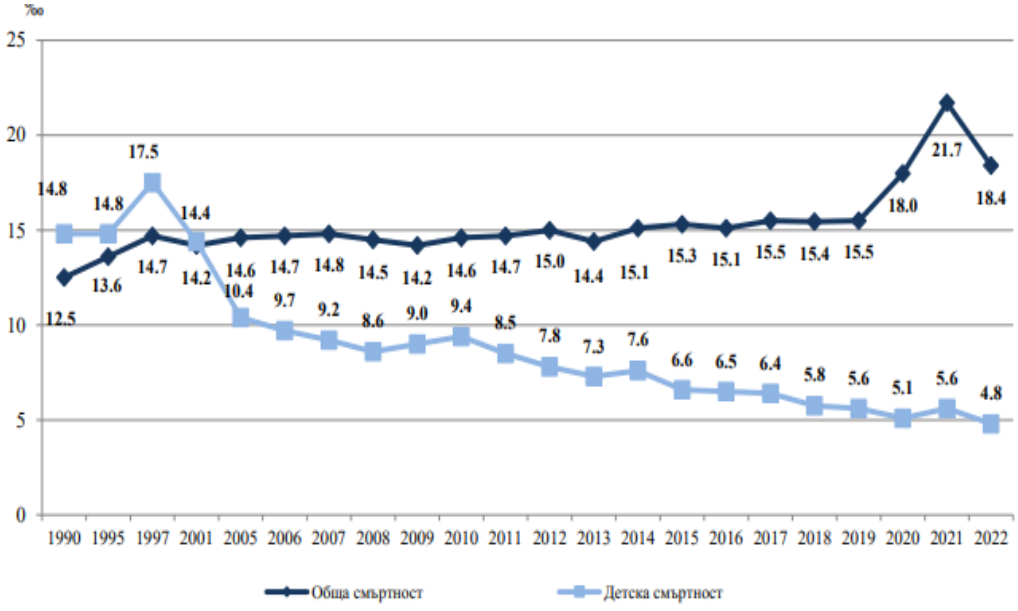
Показателят за преждевременна смъртност[7] през 2022 г. (19.5%) намалява спрямо предходната 2021 година (21.5%). В стойностите на показателя за преждевременна смъртност има съществени разлики при мъжете и жените. Умрелите жени на възраст под 65 години са 12.5% от всички умрели жени, а стойността на този показател при мъжете е 25.4%.

През 2022 г. в областта са починали 7 деца на възраст до една година. Коефициентът на детска смъртност[8] е 2.9‰, като през 2021 г. той е 1.5‰ **(Виж. Фиг.5 и Фиг.6)**

Фиг.5. Коефициенти на обща и детска смъртност за област Благоевград

Фиг.6. Коефициенти на обща и детска смъртност за Р.България

[7] Относителен дял на умрелите лица под 65-годишна възраст от общия брой на умиранията
[8] Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени

Естествен прираст

Все още ниските стойности на раждаемост, засилените миграционни процеси и плавно повишаващите се показатели за обща смъртност обуславят отрицателния естествен прираст на населението в Благоевградска област през последните 10 години, но в сравнение с тези за страната стойностите са значително по-благоприятни.

През 2022 **г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на област Благоевград е намаляло с 2150 в сравнение с 2021 г., когато е намаляло с 3 201 души (Виж. Табл.3 и Фиг.7)**

Намалението на населението, измерено чрез **коефициента на естествения прираст, е минус 7.5‰[9].** Коефициентът на естествения прираст в градовете е минус **5.7‰,** а в селата - минус 10.0‰.

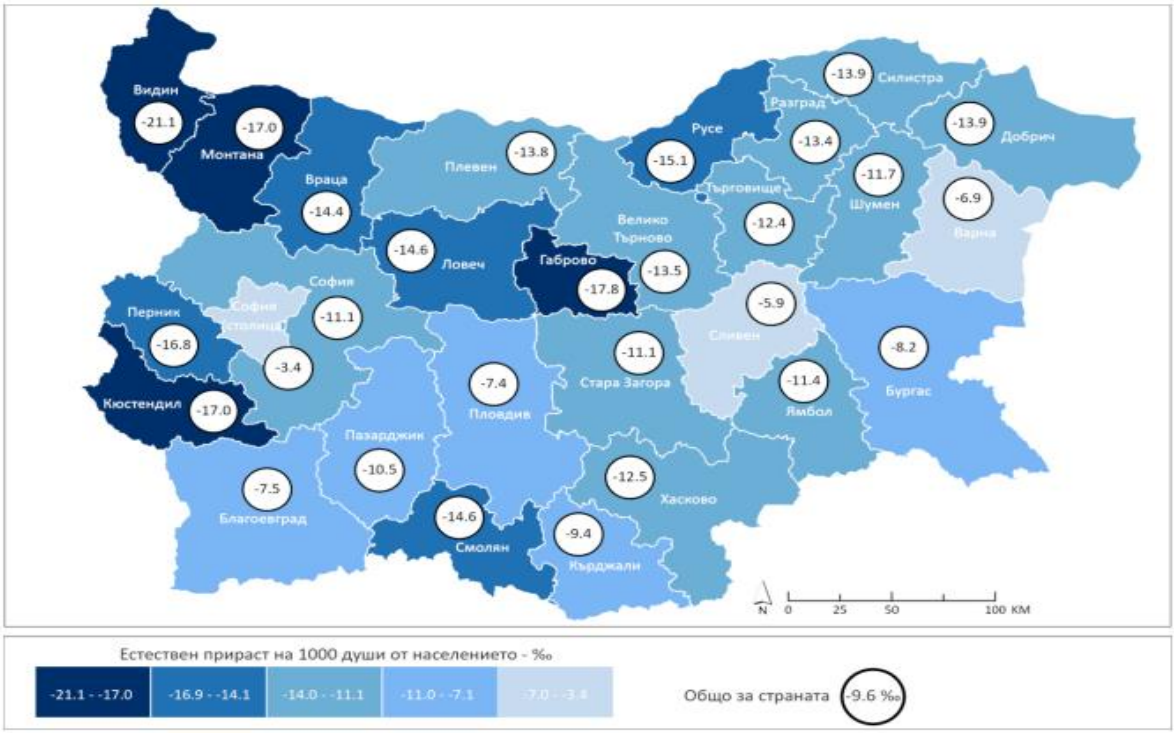
Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва и механичния прираст, който през 2021 година е положителен - плюс 95 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от областта

Табл.3. Естестевн прираст към 31.12.2022 г. на 1000 души

Област Благоевград	- 2150	- 7.4‰.
Банско	- 134	- 10,4
Белица	- 48	-5,3
Благоевград	- 357	- 5,1
Гоце Делчев	-145	- 4,9
Гърмен	13	0,8
Кресна	-74	- ,8
Петрич	- 417	- 8,8
Разлог	-191	- 10,2
Сандански	- 342	- 9,6
Сатовча	-51	- 3,8
Симитли	- 148	- 11,4
Струмяни	- 82	- 18,3
Хаджидимово	-103	- 12,0
Якоруда	-71	- 7,5

[9] Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

фиг. 7. Естествен прираст на населението през 2022 г. по области (На 1 000 души)

Изводи и основни демографски проблеми, които имат пряко отношение към системата на здравеопазване и потребностите от здравни услуги са:

Анализите на демографските показатели за Благоевградска област през последните десет години показват, че е налице демографска криза, характеризираща се с депопулация. Нейните главни характеристики са все още ниската раждаемост, високата обща смъртност и миграционните процеси, които водят до отрицателен естествен прираст на населението. Поддържането на тези отрицателни стойности на естественя прираст е резултат от застаряването на населението и промените в репродуктивните му нагласи, като последните до голяма степен се дължат на ниския жизнен стандарт. Въпреки неблагоприятните тенденции, в резултат на временната миграция (пребиваващи без постоянна адресна регистрация голям брой студенти и ученици, обучаващи се в Американски университет, ЮЗУ “Неофит Рилски” и профилираните средни училища в Благоевград, както и големия туристически поток в определени населени места – курортни центрове, като Банско и Сандански) е налице временно увеличаване броя на населението. Това води до допълнително натоварване на здравната система в областта, особено структурите на ЦСМП. Гореизброените показатели за областта, сравнени с тези за страната са в по-благоприятна позиция през наблюдавания период.

С цел подобряване демографските показатели на населението е необходимо да се засили наблюдението и регистрацията на здравето на гражданите с цел ранно откриване на латентни нарушения, изостряне на хронични състояния, ограничаване на предотвратимата смъртност, особено при децата до 1 година и тази от хронични неинфекциозни заболявания. Необходимо е да се улесни достъпа до първична и специализирана медицинска помощ, особено в отдалечените, труднодостъпни и слабо населени места, като се осигурят и мобилни медицински екипи.

Необходима ни е адекватна политика, целяща забавяне на негативните демографските процеси, както и стабилизирането им, да съсредоточим усилията си за подобряване на качествените характеристики на бъдещото поколение.

1.2. Заболеваемост по групи болести на дихателната система, включени в Клас X „Болести на дихателната система" на МКБ-10

Заболяемостта на детското и възрастното население от област Благоевград е проучена по МКБ -10 (международна квалификация на болестите). Данните в доклада са предоставени от Дирекция „Медицински дейности" на РЗИ Благоевград. Отразяват първичната обръщаемост на населението за медицинска помощ към доболничните (поликлиничните) заведения в града. Наблюдавани са общата заболеваемост (първично регистрирани случаи) и някои класове болести по МКБ, които по литературни данни са повлияни в най-висока степен от рисковите фактори на околната среда.

Регистрирани заболявания, болестност:

През 2022 г**.** най-голям дял от **болестността** (***Виж.Табл.4. и Таб.5.)*** за Благоевградска област се пада на **Клас X Болести на дихателната система 105 950 случая /относителен дял 19,90%/ при 68 094 случая /16,77%/ през 2021 г.** Наблюдава се увеличение с **37 856 случая.**

Клас IX Болестите на органите на кръвообръщението се нареждат като втори по болестност и са повече в сравнение с 2021 г. – регистрирани са **90 085 /16,92%/** при **87731 случая /21,61%/ за 2021 г. Увеличение на случайте с 2354 бр.**

На трето място се нареждат **Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести – 43 148** с относителен **дял 8.10 %** при значително по-нисък брой през 2021 г. – **28 547 случая** и относителен дял **7.03 %. Увеличение на случаите с 14 601 бр.**

Следват: **Клас XIV Болести на пикочо-половота система – 36 681 случая с относителен дял 6.89 %** в сравнение с **2021 г. – 26 302 случая /6.48% /.** Наблюдава се увеличение **с 10379 случая през 2022 г.**

Клас XIII Болести на костно-мускулната система на съединителната тъкан – **36 36313 /6,82%/** в сравнение с данните от **2021** г., когато са били **29894 случая /7,36%/**.

Клас XI Болести на храносмилателната система – 32 378 случая /6,08%/ в сравнение с данните **за 2021 г. – 18 443 /4,54%/.**

Новооткрити заболявания, заболеваемост:

През 2022 г. най-голям дял от заболеваемостта за Благоевградска област се пада на **Клас X Болестите на дихателната система** – регистрирани са **34036 случая /16,74%/** спрямо **28865 случая /19,18%/** през 2021 г., следвани от:

Клас IX Болестите на органите на кръвообръщението, които са **18322 /9.01%/,** в сравнение с 2021 г., когато са били **15217 случая /10,11%/**;

Клас XI Болести на храносмилателната система – 17176 случая /8,44%/ в сравнение с данните **за 2021 г. – 9950 /6,61%/.**

Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести - 16 223 случая /7,97%/ за 2022 **г. ,** като за 2021 г. **са 10882 случая /7,23%/.**

Клас XIII Болести на костно-мускулната система на съединителната тъкан – **15785 /7,76%/** в сравнение с данните от **2021** г., когато са били **12499 случая /8,31%/**.

Клас XIV Болести на пикочо-половота система – **14720 случая с относителен дял 7.24 %** в сравнение с **2021 г. – 10919 случая /7.26% /**(***виж.Табл.4 и Таб.5.).***

Табл..4. Болестност и заболеваемост сред населението в област Благоевград 2021 г

N на класа	Наименование на болестите по МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	Над 1000 души от населението	Относителен дял	Регистрирани заболявания	Над 1000 души от населението	Относителен дял
	ОБЩО I-XXII клас	**532 327**			**203 296**		
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	43148	149,735	8.105	16223	56,298	7,979
II	Новообразувания	10582	36,722	1.987	4377	15,189	2,153
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения,включващи имунния механизъм	1577	5,472	0.296	762	2,644	0,374
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	24025	83,373	4.513	6481	22,490	3,187
V	Психични и поведенчески разстройства	11068	38,409	2.079	2160	7,495	1,062
VI	Болести на нервната система	15382	53,379	2.889	5249	18,215	2,581
VII	Болести на окото и придатъците му	23118	80,225	4.342	6831	23,705	3,360
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	15584	54,080	2.927	9632	33,425	4,737

IX	Болести на органите на кръвообращението	90085	312,620	16,922	18322	63,582	9,012
X	Болести на дихателната система	105950	367,676	19,903	34036	118,114	16,74
XI	Болести на храносмилателната система	32378	112,360	6,082	17176	59,605	8,448
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	21549	74,781	4,048	10556	36,632	5,192
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	36313	126,016	6,821	15785	54,778	7,764
XIV	Болести на пикочо-половата система	36681	127,293	6,890	14720	51,082	7,240
XV	Бременност,раждане и послеродов период	2650	9,196	0,497	1410	4,893	0,693
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	202	0,700	0,037	109	0,378	0,053
XVII	Вродени аномалии пороци на развитието, деформации и хромозомни аберации	2891	10,032	0,543	1306	4,532	0,642
XVIII	Симптоми,признаци и отклонение от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	12885	44,714	2,420	8058	27,963	3,963
XIX	Травми, оправяния и някои други последици от въздействието на външни причини	23754	82,433	4,462	14031	48,691	6,901
XX	Външни причини	40904	141,948	7,683	5933	20,589	2,918
XXI	Фактори влияещи върху здравето	101878	353,545	19,138	19369	67,215	9,527
XXII	Кодове за специални цели	12921	44,839	2,427	11172	38,769	5,495

Табл..5. Болестност и заболеваемост сред населението в област Благоевград 2021 г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял
	ОБЩО I – XIX клас	**405807**	**1360,62**		**150461**	**560,89**	
I	**Някои инфекциозни и паразитни болести**	**28547**	**95,71**	**7,03**	**10882**	**36,48**	**7,23**
II	Новообразувания	7183	24,08	1,77	2915	9,77	1,94
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	1229	4,12	0,30	566	1,89	0,38
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	21700	72,757	5,34	4703	15,76	3,13
V	Психични и поведенчески разстройства	10101	33,867	2,48	1930	6,47	1,28
VI	Болести на нервната система	17013	57,04	4,19	5974	20,03	3,97
VII	Болести на окото и придатъците му	26547	89,00	6,54	10705	35,89	7,11
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	8612	28,87	2,12	4511	15,12	3
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	**87731**	**294,15**	**21,61**	**15217**	**51,02**	**10,11**
X	**Болести на дихателната система**	**68094**	**228,31**	**16,77**	**28865**	**96,78**	**19,18**
XI	Болести на храносмилателната система	18443	61,837	4,54	9950	33,36	6,61
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	18280	61,290	4,50	7348	24,63	4,88
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	29894	100,23	7,36	12499	41,90	8,31

XIV	Болести на пикочо-половата система	26302	88,187	6,48	10919	36,61	7,26
XV	Бременност, раждане и послеродов период	1367	4,58	0,336	732	2,45	0,49
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	107	0,358	0,02	55	0,18	0,04
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	1499	5,025	0,369	692	2,32	0,46
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	10381	34,806	2,55	5914	19,82	3,93
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	18921	63,439	4,66	12404	41,58	8,24
XXII	Кодове за специални цели	3856	12,928	0,95	3680		2,45

Забележка: Данните се получават след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за <u>извънболнична помощ</u> в областта.

Хоспитализирана заболеваемост в Област Благоевград за 2022 г.

Броят на хоспитализациите в лечебните заведения за болнична помощ на територията на Благоевградска област през 2022 г. е **51586** в сравнение с **2021г., когато е 43400. Изписани са 8186** лица повече от изписаните болни **през 2021 г.**

По структура на заболеваемостта по причини за хоспитализация по класове на първо място **през 2022 г. са Клас IX Болестите на органите на кръвообръщението – 8705 в сравнение с 6770 случая през 2021 г., т.е. увеличение на случаите с 1935 бр.** Челните места след Клас IX се заемат от:

Клас X Болестите на дихателната система – регистрирани са **6923 случая /13,4%/** спрямо **5558 случая /12,8%/** през 2021 г.,

Клас XI Болести на храносмилателната система – 6393 случая /12,3%/ в сравнение с данните **за 2021 г. – 5545 /12,7%/.**

Клас II Новообразувания – 5164 случая /10,0%/ в сравнение с данните **за 2021 г. – 4981 /11,4%/.**

Клас XV Бременност, раждане и послеродов период – 3926 случая /7.6/ в сравнение с данните **за 2021 г. – 4139 /9,5%/.**

Табл.6. Хоспитализирана заболеваемост в Област Благоевград за 2022 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Хоспитализирани случаи	На 10 000 души от населението	Относите лен дял %

	ОБЩО I - XX клас	**51586**	**1790,1**	**100,0**
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	717	24,8	1,3
II	Новообразувания – 4	5164	179,2	10,0
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	26	0,9	0,05
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	699	24,2	1,3
V	Психични и поведенчески разстройства	893	30,9	1,7
VI	Болести на нервната система	1727	59,9	3,3
VII	Болести на окото и придатъците му	40	1,3	0,07
VIII	Болести на ухото и мастоидния Израстък	815	28,2	1,5
IX	**Болести на органите на кръвообращението - 1**	**8705**	**302,0**	**16,8**
X	**Болести на дихателната система - 2**	**6923**	**240,2**	**13,4**
XI	Болести на храносмилателната система - 3	**6393**	**221,8**	**12,3**
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	907	31,4	1,7
XIII	Болести на костно - мускулната система и на съединителната тъкан	1587	55,0	3,0
XIV	Болести на пикочо-половата система	3689	128,0	7,1
XV	Бременност, раждане и послеродов период	3926	136,2	7,6
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	585	347,0	1,1
XVII	Вродени аномалии [пороци на разви-тието], деформации и хромозомни аберации	7	0,2	0,01
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нор-мата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	2363	82,0	4,5
XIX	**Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини -5**	4001	138,8	7,7
XX	Външни причини за заболеваемост и смъртност	-	-	-
XXII	Кодове за специални цели	2419	83,9	4,6

Забележка: Данните се получават след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за <u>болнична помощ</u>

Табл.7. Хоспитализирана заболеваемост в Област Благоевград за 2021 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Хоспитализирани случаи	На 10 000 души от населението	Относителен дял %

	ОБЩО I - XX клас	**43400**	**1435,1**	**100,0**
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	489	16,3	1,1
II	Новообразувания	4981	167,0	11,4
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	7	0,2	0,01
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	543	18,2	1,2
V	Психични и поведенчески разстройства	920	30,8	2,1
VI	Болести на нервната система	1554	52,1	3,5
VII	Болести на окото и придатъците му	18	0,6	0,04
VIII	Болести на ухото и мастоидния Израстък	454	15,2	1,0
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	**6770**	**226,9**	**15,5**
X	**Болести на дихателната система**	**5558**	**186,3**	**12,8**
XI	Болести на храносмилателната система	**5545**	**185,9**	**12,7**
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	718	24,0	1,6
XIII	Болести на костно - мускулната система и на съединителната тъкан	3091	103,6	7,1
XIV	Болести на пикочо-половата система	2927	98,1	6,7
XV	Бременност, раждане и послеродов период	4139	138,7	9,5
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	536	17,9	1,2
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	9	0,3	0,02
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	1452	48,6	3,3
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	3689	123,6	8,5
XX	Външни причини за заболеваемост и смъртност	-	-	-
XXII	Кодове за специални цели	7077	237,2	

Забележка: Данните се получават след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за <u>болнична помощ</u>

Справка за отчетени първични прегледи за 2022 г. от изпълнители на ПИМП и СИМП, сключили договор с РЗОК Благоевград по общини и за областта на 100 000 души население по групи болести на дихателната система, включени в Клас X „Болести на дихателната система" на МКБ-10 са предоставени от РЗОК Благоевград.

В Табл.8.,Табл.9.,Табл.10 и Табл.11 са представени данните за 2022 г. и 2021 г.

Анализът на данните показва, че във водещи заболявания са Острите инфекции на горни дихателни пътища (J00 - J06) – извършените първични прегледи **през 2022г. са 149391 спрямо 128341 през 2021 г.** Най-много прегледи са направени на деца до 18 г. – **123629 бр.,** следвани от прегледите на лица **от 35 г. до 65 г. – 13449 бр**..

Острите инфекции са следвани от Други остри респираторни инфекции на долни дихателни пътища (J20 –J22). Извършените прегледи **през 2022 г. са 20008 спрямо 2021 г. когато са 23 030 бр.** – намаление с **3022 бр**..

На трето място се нареждат първичните прегледи за Грип и Пневмония (J10-J18). С **5780 бр.** са прегледите, които са намалели през **2022 г. / 10935 бр./** спрямо **16715 бр.** през **2021 г.**

Табл.8. Първични прегледи Клас X от МКБ-10 по данни на РЗОК Благоевград през 2022 г.

	J00 - J006	**J10 - J18**	**J20 - J22**	**J30 - J39**	**J40 -J47**	**J60 - J70**
Банско	8339	345	1126	254	351	
Белица	2357	64	333	51	132	
Благоевград	35042	2277	4316	2763	4844	
Г. Делчев	18307	993	2331	1320	1656	
Гърмен	3443	65	219	135	450	
Кресна	560	77	75	29	74	
Петрич	31556	1944	3090	949	2520	
Разлог	18648	413	1486	804	863	
Сандански	14057	3078	3894	1056	1752	
Сатовча	2839	459	871	166	1339	
Симитли	4991	276	814	71	730	
Струмяни	19	26	299	7	55	
Хаджидимово	6820	676	308	59	406	3
Якоруда	2413	242	846	246	198	1
ОБЩО	**149391**	**10935**	**20008**	**7910**	**15370**	**4**

Табл. 9 Първични прегледи Клас X от МКБ-10 по възрасти по данни на РЗОК Благоевград за 2022 г.

РЗОК Благоевград	**Общо за областта**	**Първични прегледи до 18 г.**	**Първични прегледи от 18 г. до 30 г.**	**Първични прегледи от 30 г. до 35 г.**	**Първични прегледи от 35 г. до 65 г.**	**Първични прегледи над 65 г.**	**Над 18 г. общо**
J00 - J006	175153	123629	6139	2680	13449	3494	25762
J10 - J18	20146	1726	637	489	5112	2972	9210
J20 - J22	30541	9475	1307	979	6647	1600	10533
J30 - J39	12898	2922	768	441	2666	1113	4988
J40 -J47	28725	2015	575	458	7087	5235	13355
J60 - J70	7	0	0	0	3	1	4
Общо	**256550**	**139767**	9426	5047	34964	14415	63852

Табл.10. Първични прегледи Клас X от МКБ-10 по данни на РЗОК Благоевград през 2021 г.

	J00 - J006	**J10 - J18**	**J20 - J22**	**J30 - J39**	**J40 -J47**	**J60 - J70**
Банско	7644	913	1134	208	319	0
Белица	1756	131	270	21	113	0
Благоевград	28198	4668	3823	2373	4549	1
Г. Делчев	17630	1004	3173	1014	2017	0
Гърмен	2819	187	291	107	545	0
Кресна	515	79	73	22	88	0
Петрич	28480	3050	4155	783	2416	0
Разлог	15434	926	1354	786	683	0
Сандански	11381	4220	5607	733	1635	0
Сатовча	2483	563	776	125	1333	0
Симитли	3672	324	782	46	637	0
Струмяни	31	54	291	4	78	0
Хаджидимово	6365	202	413	59	474	0
Якоруда	1933	394	888	98	172	0
ОБЩО	**128341**	**16715**	**23030**	**6379**	**15059**	**1**

Табл. 11 Първични прегледи Клас X от МКБ-10 по възрасти
по данни на РЗОК Благоевград за 2021 г.

РЗОК Благоевград	**Ощо за областта**	**Първични прегледи до 18 г.**	**Първични прегледи от 18 г. до 30 г.**	**Първични прегледи от 30 г. до 35 г.**	**Първични прегледи от 35 г. до 65 г.**	**Първични прегледи над 65 г.**
J00 - J006	**128341**	107738	4756	2070	10854	2923
J10 - J18	**16715**	1140	771	838	9451	4515
J20 - J22	**23030**	9276	1290	96	5821	1384
J30 - J39	**6379**	1947	706	436	2248	1042
J40 -J47	**15059**	1805	605	490	7376	4783
J60 - J70	**0**	0	0	0	1	0
Общо	**185234**	121906	8128	4802	35751	14647

Забележка:
**Остри инфекции на горни дихателни пътища (J00 - J06)*
**Грип и Пневмония (J10-J18)*
**Други остри респираторни инфекции на долни дихателни пътища (J20 –J22)*
**Други болести на горните дихателни пътища (J30 – J39)*
**Хронични болести на долните дихателни пътища (J40 – J47)*
**Болести на белия дроб, причинени от външни агенти (J60 – J70)*

1.3. Изводи

Въз основа на кратката обобщена оценка за качеството на атмосферния въздух на територията, контролирана от РИОСВ – Благоевград, Проект № BG16M1OP002-5.002-0006 „Актуализация на програмата за качеството на атмосферния въздух на територията на Община Благоевград“ 2020 -2023, финансиран от Оперативна програма „Околна среда“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове и данните за здравното състояние на населението в Област Благоевград, предоставени от Дирекия «Медицински дейности» към РЗИ Благоевград, можем да направим следните изводи:

- През 2022 г. качеството на атмосферния въздух не е нарушено по показател ФПЧ10 - при допустими 35 бр. превишения регистрирания брой е 9 бр. през 2022 г. спрямо 14 бр. през 2021 г., като същите се дължат основно на неблагоприятните метеорологични условия за разсейване през зимните месеци в съчетание с емисиите от битовото отопление на твърдо гориво и транспорта.
- Газифицирането на цялата област ще намали емисиите на вредни вещества, отделяни в приземния слой от горивните процеси в промишлеността и в бита.
- През 2022 г. на територията контролирана от РИОСВ – Благоевград са обхванати за текущ контрол, включително чрез задължаване за провеждане на собствен мониторинг всички по-съществени неподвижни източници на емисии. При промишлените източници не са констатирани съществени превишения на нормите за допустими емисии.
- Поради необходимостта от окончателно валидиране на данните преди докладване в Европейската агенция по околна среда са възможни минимални промени в публикуваните данни. Окончателните данни се публикуват в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда, изготвян от ИАОС.

Програмата за качеството на атмосферния въздух на Община Благоевград за периода 2019-2023 г. посочва финитe прахови частици като основен замърсител на въздуха в града.

Направеното по-горе обобщение показва, че съвместното изпълнение на всички мерки води едновременно както до значително намаляване на броя на превишаванията на СДК на ФПЧ10 над ПС на СД НОЧЗ под 35, така и чувствително намаляване на СГ концентрации на ФПЧ10 и Б(α)П и достигане и поддържане под нивата на нормативните стандарти.

Програмата регламентира и обосновава ролята на Общината като водещ административен и експертен орган по прилагане на мерките, създаване на местна нормативна уредба, устройствено планиране в първостепенна подчиненост на КАВ,

повишено качество и обхват на контрола и мониторинга на средата, действащите и новоизграждащите се инсталации.

При анализа на здравно-демографското състояние на населението на Област Благоевград за периода 2012 - 2022 година се налагат следните изводи и акценти, които изискват повишено внимание:

- Формиране на трайна тенденция за намаляване броя на населението – депопулация и задържане на естествения прираст в отрицателни стойности.
- Застаряване на населението с влошаване на съотношението между хората в трудоспособна и тези в нетрудоспособна възраст.
- Естественият прираст в областта продължава да показва значително негативни стойности от средния за страната.
- Водещо място в структурата на смъртността по причини заемат болестите на органите на кръвообръщението, злокачествените новообразувания и болестите на храносмилателната система.
- С водещо място в структурата на заболеваемостта по класове болести са болестите на дихателната система, на пикочо-половата система и на органите на кръвообращението

Глобалната тежест на заболяванията, асоциирани с излагане на въздушни замърсявания, има своята висока цена, която заплащаме за сметка на ефектите върху човешкото здраве.

Тежестта на заболяванията, дължащи се на замърсен въздух, се оценява толкова голяма колкото и тази от други мащабни глобални здравни рискове, каквито са нездравословното хранене и тютюнопушенето, а също така и като единствената и най-значима заплаха за човешкото здраве, идваща от околната среда.

Безспорно значителното подобряване на КАВ в Община Благоевград е възможно единствено от едновременното действие на всички мерки, заложени в програмата от мерки и при положителна нагласа и мотивация на местното население в грижа и отговорност за здравето.

Изготвил:.....

/Нач. отдел ПБПЗ Бианка Равначка/